

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ТЕПЛОЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

FEATURES OF MANAGEMENT OF FIXED ASSETS AT HEATING ENTERPRISES

УДК 658.274

<https://doi.org/10.32843/infrastruct42-35>

Стеців І.С.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет
«Львівська політехніка»

Кулик М.А.

студент
Національний університет
«Львівська політехніка»

Stetsiv Iryna

Lviv Polytechnic National University

Kulyk Mykola

Lviv Polytechnic National University

Висока продуктивність управління підприємством базується на ґрунтовному вивченні та врахуванні особливостей складових частин його діяльності. На жаль, сьогодні така складова частина, як основні засоби, є недооціненою. Метою статті є розроблення рекомендацій щодо ефективного управління основними засобами на теплоенергетичних підприємствах. У статті виконувались такі завдання, як науковий аналіз поняття «основні засоби»; розрахунок основних показників технічного стану, руху та ефективності використання основних засобів на вітчизняних теплоенергетичних підприємствах; пропозиція методичних рекомендацій щодо управління основними засобами на теплоенергетичних підприємствах. Під час проведення дослідження використано такі методи, як абстрактно-логічний, табличний, графічний. Результатом роботи є розроблені методичні рекомендації щодо ефективного управління основними засобами, які можна застосовувати на підприємствах теплоенергетики.

Ключові слова: основні засоби, амортизація, активи, ефективність, управління, теплоенергетика, екологія.

Высокая производительность управления предприятием базируется на основательном изучении и учете особенностей составляющих его деятельности. К сожалению, сегодня такая составляющая, как основные средства, является недооцененной. Целью статьи является разработка рекомендаций по эффективному управлению основными средствами на теплоэнергетических предприятиях. В статье выполнялись такие задания, как научный анализ понятия «основные средства»; расчет основных показателей технического состояния, движения и эффективности использования основных средств на отечественных теплоэнергетических предприятиях; предложение методических рекомендаций по управлению основными средствами на теплоэнергетических предприятиях. При проведении исследования использованы такие методы, как абстрактно-логический, табличный, графический. Результатом работы являются разработанные методические рекомендации по эффективному управлению основными средствами, которые можно применять на предприятиях теплоэнергетики.

Ключевые слова: основные средства, амортизация, активы, эффективность, управление, теплоэнергетика, экология.

The problem of innovative development of the domestic economy is one of the issues that are constantly in the center of public attention: the introduction of innovations is the basis for the competitive development of enterprises and improving the quality of life of the population. The competitive position of the enterprise in the market primarily depends on its effective use of resources, among which fixed assets play an important role. High productivity of enterprise management is based on a thorough study and consideration of the features of its activities. Unfortunately, for today, such a component as fixed assets is underestimated. The purpose of the article is to develop recommendations for the effective management of fixed assets at thermal power enterprises, which will contribute to improving the quality and final results of their activities. The following tasks were carried out in the work: a scientific analysis of the concept of "fixed assets" was carried out; the calculation of the main indicators of the technical condition, movement and efficiency of use of fixed assets at several domestic heat and power enterprises; methodological recommendations on the management of fixed assets at thermal power enterprises are proposed. The theoretical and methodological basis of the study is a systematic approach to the knowledge of economic phenomena, economic categories and objective laws of the reproduction of fixed assets, legislative acts, government decisions and decrees. During the study, the following methods were used: abstract-logical (theoretical generalizations, conclusions), methods of economic analysis, tabular (to display reporting and accounting information); graphic (when displaying the interconnections of individual component systems). The study allowed deepening and complementing scientific provisions for the implementation of the organizational and economic management mechanism fixed assets of heat power enterprises. The result of the work is the developed methodological recommendations for the effective management of fixed assets that can be applied at thermal power enterprises.

Key words: fixed assets, depreciation, assets, efficiency, management, heating industry, ecology.

Постановка проблеми. В сучасних умовах для забезпечення сталого економічного зростання на макрорівні одним з найважливіших факторів є наявність у державі високорозвинених фундаментальних галузей економіки. Однією з таких галузей є теплоенергетика. Розвинута сфера теплової енергетики є необхідною умовою стабілізації та розвитку економіки України. Сьогодні більшість теплогенеруючих підприємств є технічно застарілими. З огляду на фізичну та моральну зношеність основних засобів, що використовується на цих підприємствах, а також постійне подорожчання енергетичних викопних ресурсів, діяльність таких підприємств є неефективною та збитковою. Іншою не менш важливою проблемою є наявність великого обсягу викидів шкідливих речовин

в атмосферу, що негативно впливає на екологію та призводить до незворотного порушення структури й функціонування природних систем. Однією з найважливіших ресурсних складових частин діяльності теплоенергетичних підприємств традиційно є основні засоби. Від їх стану, виду, частоти оновлення та технічного рівня залежить кінцевий результат діяльності теплоенергетичних підприємств. Сьогодні відсутні галузеві методичні рекомендації щодо управління основними засобами на підприємствах теплоенергетики, існує неадекватність у нормативно-правовому забезпеченні. У зв'язку з цим виникає необхідність ефективного управління цією частиною активів підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін «управління основними засобами» розглядали

у своїх наукових працях багато вчених, зокрема О.Г. Радева [1], Н.В. Довгалюк [2], Є.В. Олійник [3], Ю.В. Неміш [4].

В більшості цих робіт управління основними засобами розглядається як універсальний алгоритм, який можна перенести на будь-яку галузь господарства. На нашу думку, такий підхід є неправильним, оскільки кожна з галузей має свою особливість. Названі вчені зробили вагомий внесок у визначення категорії «управління основними засобами». Проте досі ще не було розглянуто особливості управління основними засобами на підприємствах теплоенергетичної галузі.

Постановка завдання. Метою статті є розроблення методологічних рекомендацій щодо ефективного управління основними засобами на теплоенергетичних підприємствах, що сприятиме покращенню фінансових результатів їх діяльності та зниженню негативного екологічного впливу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В економічній теорії та в працях сучасних науковців існує багато різних тлумачень поняття «основні засоби», проте досі не існує єдиної позиції щодо логічного визначення, яке б вміщало головні ознаки цієї категорії.

Існують декілька визначень поняття «основні засоби» згідно з вітчизняною нормативно-правовою базою. Отже, П(С)БО 7 «Основні засоби» визначає їх як матеріальні активи, які підприємство утримує задля використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [5].

Податковим кодексом України основні засоби трактується як матеріальні активи, зокрема запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг

загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20 000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20 000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [6].

Згідно з МСБО 16, основні засоби – це матеріальні об'єкти, які утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для досягнення адміністративних цілей; використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду [7].

Отже, спільним в усіх дефініціях нормативно-правових документів є те, що основні засоби розглядаються, по-перше, як сукупність матеріально-речових цінностей, по-друге, як активи, що використовуються протягом більше одного року. З усіх визначень вирізняється податкове трактування основних засобів, де існує вартісний критерій щодо віднесення активів до основних засобів. Отже, згідно з ПКО, активи, які використовуються більше одного року, але вартість яких є меншою, ніж встановлений критерій, не належать до об'єктів основних засобів, тобто в Податковому кодексі є додаткова умова щодо віднесення певних активів до об'єктів ОЗ.

Проведений аналіз наукової літератури дає змогу констатувати, що більшість дослідників сходиться в тому, що основні засоби є матеріальними активами підприємства та використовуються в процесі тривалого періоду.

Визначення поняття «основні засоби» різними науковцями наведено в табл. 1.

Отже, більшість дослідників визначає основні засоби засобами праці, які використовуються для

Таблиця 1

Сутність поняття «основні засоби» згідно з дослідженнями окремих науковців

Автор, джерело	Визначення основних засобів
О.О. Баранік [8, с. 40]	Засоби праці виробничого та невиробничого призначення.
М.І. Бондар [9, с. 24]	Сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами.
Т.А. Бутинець [10, с. 12]	Основні засоби розглядаються як вкладений капітал і, відповідно, мають обліковуватися за собівартістю, їх можна прирівняти до витрат майбутніх періодів (динамічний баланс); основні засоби розуміються як ресурс, що перебуває на підприємстві (статичний баланс).
Н.В. Довгалюк [2, с. 14]	Основні засоби – це матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово здійснюються у виробництві для впливу на предмети праці та їх перетворення на придатні до споживання продукти.
С.В. Мочерний [11]	Засоби праці, що експлуатуються довше, ніж один рік, і мають вартість понад встановленого ліміту; повністю й багаторазово беруть участь у процесі виробництва; переносять свою вартість на готову продукцію частинами за ступенем зносу.
М.М. Зюкова [12]	Щодо категорії обліку основні засоби – це довгострокові активи.

впливу на предмети праці задля виходу кінцевого продукту.

Для ефективного управління основними засобами доцільно чітко розрізняти активну та пасивну частини основних засобів. На нашу думку, активна частина ОЗ дає змогу точніше охарактеризувати ефективність діяльності підприємства, тому на підприємствах з високим рівнем впровадження інноваційних технологій ефективність використання ОЗ доцільно визначати за активною їх частиною. З цього можна зробити висновок, що в динаміці темпи зростання вартості активної частини ОЗ мають перевищувати аналогічні темпи пасивної частини ОЗ.

Задля оцінювання ефективності управління основними засобами на теплоенергетичних підприємствах України нами здійснено розрахунок показників стану, руху та ефективності використання основних засобів на кількох потужних підприємствах цієї галузі, що демонструє табл. 2.

Як видно з табл. 2, на кінець 2019 р. знос основних засобів на ЛМКП «Львівтеплоенерго», КП «Житомиртеплокомуненерго», КП «Київтеплоенерго» становить 30,5%, 55,7% та 21,9% відпо-

відно. Отже, в середньому по галузі знос основних засобів є високим. При цьому показник виробничої віддачі основних засобів (фондовіддача) знижується протягом аналізованих періодів на всіх підприємствах, окрім КП «Київтеплоенерго». Зниження показника фондовіддачі в динаміці є негативним явищем, що спостерігається на досліджуваних підприємствах, і це свідчить про погіршення ефективності використання основних засобів, яке викликано, зокрема, неефективним управлінням.

Проведене дослідження дає підстави констатувати низьку ефективність системи управління основними засобами аналізованих підприємств та доводить необхідність її вдосконалення.

Для покращення функціонування галузі теплоенергетики нами запропоновано систему управління основними засобами, що відображено графічно на рис. 1.

Система управління основними засобами – це сукупність взаємозалежних елементів, в результаті взаємодії яких здійснюється ефективне управління основними засобами задля досягнення запланованих результатів діяльності.

Таблиця 2

Показники стану, руху та ефективності використання основних засобів

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення 2018 р. від 2017 р		Відхилення 2019 р. від 2018 р	
				абсолютне, %	відносне, %	абсолютне, %	відносне, %
<i>ЛМКП «Львівтеплоенерго»</i>							
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,0711	0,0499	0,0408	-0,0212	-29,82	-0,0091	-18,24
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,0018	0,0015	0,0006	-0,0003	-16,67	-0,0009	-60
Коефіцієнт приросту основних засобів	0,0696	0,0480	0,0403	-0,0216	-31,03	-0,0077	-16,04
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,471	0,491	0,305	+0,02	+4,25	-0,186	-37,88
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,529	0,509	0,695	-0,02	-3,78	0,186	+36,54
Фондовіддача, грн./грн.	1,67	1,61	1,14	-0,06	-3,59	-0,47	-29,19
Фондоємність, грн./грн.	0,60	0,62	0,87	+0,02	+3,33	+0,25	+40,32
Фондоозброєність, тис. грн.	393,69	438,45	554,78	+44,76	+11,37	+116,33	+26,53
<i>КП «Житомиртеплокомуненерго»</i>							
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,0896	0,1356	0,1126	+0,046	+51,34	-0,023	-16,96
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,0053	0,0059	0,0056	+0,0006	+11,32	-0,0003	-5,08
Коефіцієнт приросту основних засобів	0,0847	0,1305	0,1075	+0,0458	+54,07	-0,023	-17,62
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,582	0,608	0,557	+0,026	+4,47	-0,051	-8,39
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,418	0,392	0,443	-0,026	-6,22	+0,051	+13,01
Фондовіддача, грн./грн.	2,71	2,79	2,21	+0,08	+2,95	-0,58	-20,79
Фондоємність, грн./грн.	0,37	0,36	0,45	-0,01	-2,7	+0,09	+25,00
Фондоозброєність, тис. грн.	248,99	281,13	353,34	+32,14	+12,91	+72,21	+25,69
<i>КП «Київтеплоенерго»</i>							
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,1228	0,0684	0,01401	-0,0544	-44,3	-0,0544	-79,52
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,0000	0,0210	0,0001	+0,021	-	-0,0209	-99,52
Коефіцієнт приросту основних засобів	0,1228	0,0577	0,0139	-0,0651	-53,01	-0,0438	-75,91
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,321	0,135	0,219	-0,186	-57,94	+0,084	+62,22
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,679	0,865	0,781	+0,186	+27,39	-0,084	-9,71
Фондовіддача, грн./грн.	0,33	1,28	1,56	+0,95	+287,88	+0,28	+21,88
Фондоємність, грн./грн.	3,06	0,78	0,64	-2,28	-74,51	-0,14	-17,95
Фондоозброєність, тис. грн.	366,94	553,25	1218,73	+186,31	+50,78	+665,48	+120,29

Джерело: розраховано авторами на основі проведеного дослідження

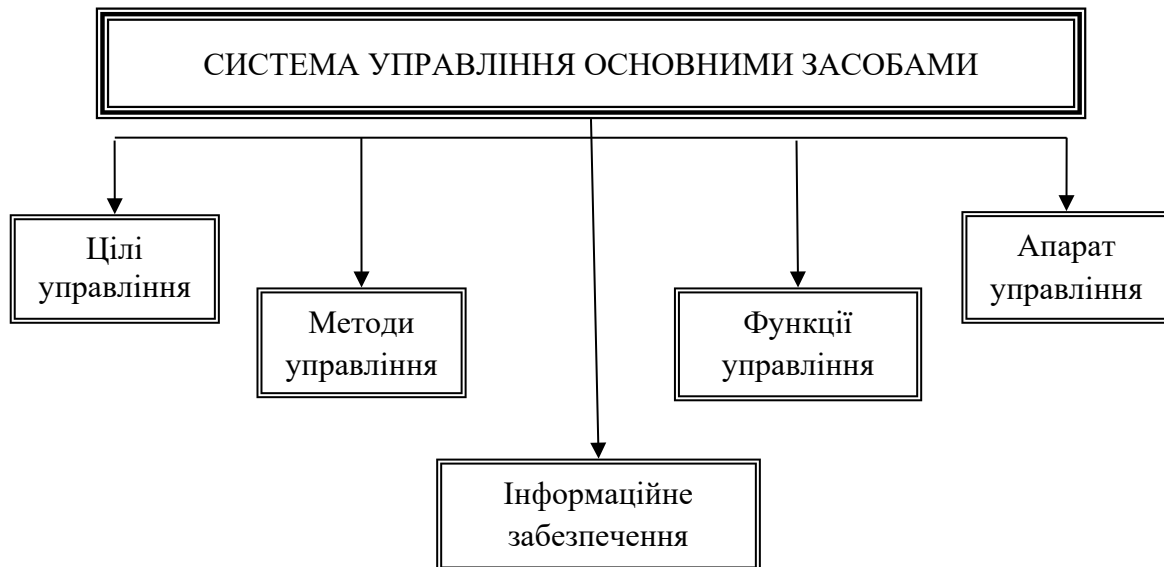

Рис. 1. Система управління основними засобами

Джерело: розроблено авторами на основі проведеного дослідження

На нашу думку, управління основними засобами має проводитися в процесі всього життєвого циклу об'єкта основних засобів.

Етапи життєвого циклу об'єкта основних засобів зображено графічно на рис. 2.

На першому етапі визначається потреба в обладнанні, його характеристиках, якості.

Другий етап передбачає моніторинг ринку, де існує це обладнання, та аналіз різних альтернатив, оскільки обладнання може відрізнитися за ціною,

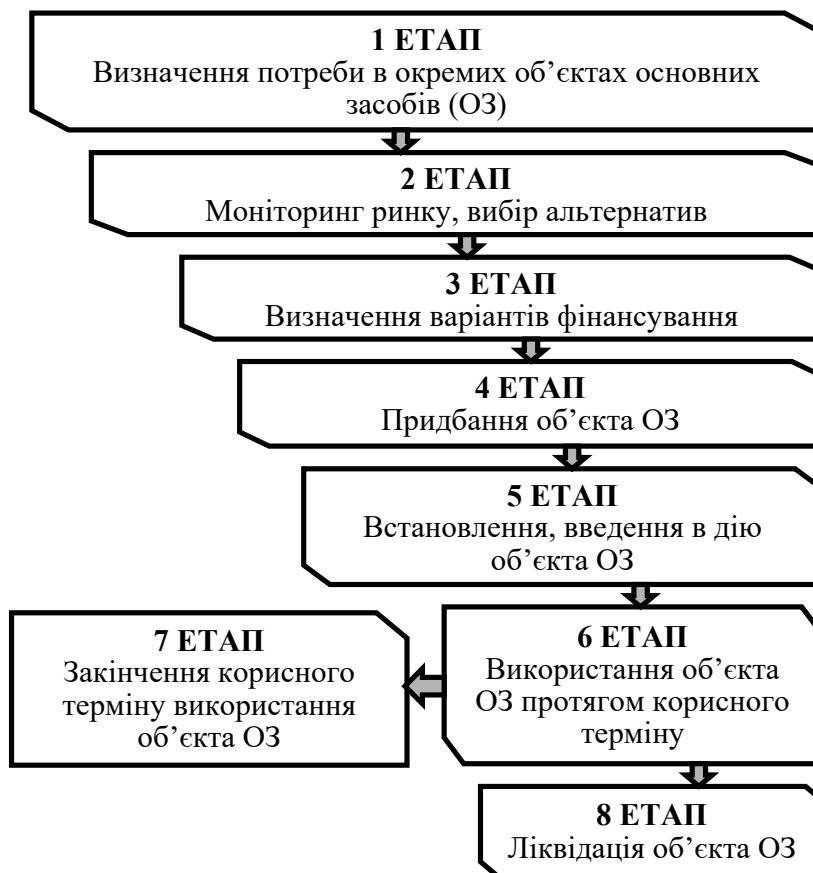

Рис. 2. Етапи життєвого циклу об'єкта ОЗ

Джерело: розроблено авторами на основі проведеного дослідження

потужністю, рівнем використання матеріалів тощо. На цьому етапі є важливим вибір обладнання, яке буде найкраще відповідати вимогам підприємства за якістю, вартістю, терміном служби тощо. Вибір альтернативи можна здійснювати за допомогою критерія «приведені витрати», який визначається за формулою (1):

$$P = C + K \cdot E, \quad (1)$$

де P – показник «приведені витрати», C – собівартість виготовлення n -обсягу продукції за кожним альтернативним видом обладнанням, K – капітальні витрати на придбання, встановлення та введення в дію альтернативних об'єктів основних засобів, E – нормативний коефіцієнт ефективності.

Вибір оптимального варіанту здійснюється за критерієм мінімуму приведених витрат.

На третьому етапі здійснюється аналіз можливих варіантів фінансування придбання об'єкта ОЗ.

Фінансування може здійснюватися за різними варіантами, а саме повністю за рахунок власних коштів; за рахунок власних і залучених коштів (при цьому визначається оптимальне їх співвідношення); повністю за рахунок залучених коштів. З усіх можливих варіантів вибирається той, за якого чиста теперішня вартість буде найвищою.

На четвертому етапі необхідно здійснювати управління в процесі власне придбання об'єкта ОЗ. Важливими є забезпечення оперативного транспортування об'єкта ОЗ на підприємство, оформлення гарантійних та інших документів.

На п'ятому етапі, коли обладнання вже доставлене, здійснюються його установка, первинне налагодження та тестування. Після цього обладнання вводиться в дію.

Найбільш трудомістким щодо управління є етап 6, тобто використання об'єкта ОЗ протягом корисного терміну. Для кожного виду обладнання існує корисний термін використання, тобто період, протягом якого обладнання може забезпечувати номінальну потужність та рівень якості за умови дотримання вимог щодо його використання та технічного обслуговування. На цьому етапі важливо забезпечити безперебійне використання обладнання, тому встановлюються графіки обслуговування та поточних ремонтів. В процесі використання, якщо на ринку з'явилося більш ефективне обладнання, здійснюється модернізація поточного обладнання.

На шостому етапі, коли обладнання все ще використовується, але його корисний термін дії підходить до завершення, здійснюється визначення потреби в аналогічному, але новішому та ефективнішому обладнанні, яке відповідатиме вимогам ринку. Отже, 7 етап = етап 6 + етап 1.

В процесі останнього етапу (8) здійснюється ліквідація об'єкта ОЗ шляхом його утилізації, продажу, безоплатної передачі тощо.

Висновки з проведеного дослідження.

Для покращення кінцевих результатів діяльності підприємства необхідно дотримуватись таких рекомендацій щодо управління основними засобами:

1) під час купівлі об'єкта ОЗ слід здійснювати аналіз альтернатив та вибирати обладнання за критерієм мінімуму питомих приведених витрат;

2) слід досліджувати різні джерела фінансування об'єкта ОЗ, навіть якщо на підприємстві достатньо власних коштів;

3) треба своєчасно оновлювати об'єкт основних засобів або здійснювати заміну проблемного об'єкта основних засобів;

4) необхідно забезпечувати безперервність виробництва в разі заміни обладнання або мінімальну тривалість цієї заміни;

5) в процесі використання ОЗ варто своєчасно здійснювати технічні огляди та поточний ремонт обладнання;

6) коли термін корисної дії об'єкта ОЗ добігає кінця, слід вчасно здійснювати аналіз можливих варіантів купівлі обладнання на заміну, щоби забезпечити безперервність виробництва.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Радева О.Г. Методологічні засади управління основними засобами з метою забезпечення ефективної роботи машинобудівних підприємств. *Агроекономіка*. 2015. № 14. С. 41–44.
2. Довгалюк Н.В. Ефективність використання та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств Центрального Полісся: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04. Житомир, 2010. 20 с.
3. Олійник Є.В. Удосконалення методики аналізу процесів відтворення основних засобів. *Економічний аналіз*. 2014. № 2. С. 195–200.
4. Неміш Ю.В. Удосконалення механізму управління основними засобами на м'ясопереробних підприємствах. *Інноваційна економіка*. 2014. № 54. С. 311–319.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 21.04.2020).
6. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page> (дата звернення: 21.04.2020).
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16). Основні засоби. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення: 21.04.2020).
8. Бараннік О.О. Проблемні питання податкового обліку витрат на ремонт та поліпшення основних засобів. *Науковий клуб «Софус»*. 2012. № 9. С. 11–13. URL: http://sophus.at.ua/publ/2012_12_11_12_kampodilsk/sekcija_2_2012_12_11_12/problemnii_pitannja_podatkovogo_obliku_vitrat_na_remont_ta_polipshennja_osnovnikh_zasobiv/12-1-0-268 (дата звернення: 22.04.2020).

9. Бондар М.І. Облік і аудит основних засобів (на матеріалах аграрних підприємств Київської області) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.04. Київ, 2011. 23 с.

10. Бутинець Т.А. Основні засоби: точка зору економіста. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. Вип. 2. Ч. 23. С. 22–36.

11. Мочерний С.В. та ін. Економічний енциклопедичний словник : в 2 т. Львів : Світ, 2005. Т. 1. 616 с.

12. Зюкова М.М. Облік основних засобів: проблемні питання. *Регіональні перспективи*. 2003. № 10. С. 59–61.

REFERENCES:

1. Radieva O.H. (2015) Metodolohichni zasady upravlinnia osnovnyu zasobamy z metoiu efektyvnoi roboty mashynobudivnykh pidpriemstv [Methodological foundations of fixed assets management in order to ensure the efficient operation of engineering enterprises]. *Ahrosvit*, vol. 14, pp. 41–44.

2. Dovhaliuk N.V. (2010) Efektyvnist vykorystannia ta vidtvorennia osnovnykh zasobiv silskohospodarskykh pidpriemstv Tsentralnoho Polissia [The effectiveness of the use and reproduction of fixed assets of agricultural enterprises of Central Polissya] (PhD Thesis), Zhytomyr : Zhytomyr National Agroecological University.

3. Oliinyk Ye.V. (2014) Udoskonalennia metodyky analizu protsesiv vidtvorennia osnovnykh zasobiv [Improving the methods of analysis of the processes of reproduction of fixed assets]. *Economic Analysis*, vol. 2, pp. 195–200.

4. Nemish Yu.V. (2014) Udoskonalennia mekhanizmu upravlinnia osnovnyu zasobamy na miasopererobnykh pidpriemstvakh [Improvement of the mechanism of management of fixed assets at meat processing enterprises]. *Innovatsiina ekonomika*, vol. 54, pp. 311–319.

5. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 7 "Osnovni zasoby", zatv. Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27 kvitnia 2000 r. № 92. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (accessed 21 April 2020).

6. Podatkovi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page> (accessed: 21 April 2020).

7. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 16 (MSBO 16). *Osnovni zasoby*. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (accessed 21 April 2020).

8. Barannik O.O. (2012) Problemni pytannia podatkovoho obliku vytrat na remont ta polipshennia osnovnykh zasobiv [Problematic issues of tax accounting for repair and improvement of fixed assets]. *Naukovi klub "Sofus"* (electronic journal), vol. 9, pp. 11–13. Available at: http://sophus.at.ua/publ/2012_12_11_12_kampodilsk/sekcija_2_2012_12_11_12/problemni_pytannja_podatkovogo_obliku_vitrat_na_remont_ta_polipshennja_osnovnykh_zasobiv/12-1-0-268 (accessed: 22 April 2020).

9. Bondar M.I. (2011) Oblik i audyt osnovnykh zasobiv (na materialakh ahrarnykh pidpriemstv Kyivskoi oblasti) [Accounting and audit of fixed assets (on materials of agricultural enterprises of Kyiv region)]. (PhD Thesis), Kyiv : Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman.

10. Butynets T.A. (2012) Osnovni zasoby: tochka zoru ekonomista [Fixed assets: economist's point of view]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, vol. 2, no. 23, pp. 22–36.

11. Mochernyi S.V., Larina Ya.S., Ustenko O.A., Yurii S.I. (2005) *Ekonomichni entsyklopedychnyi slovnyk* [Economic Encyclopedic Dictionary]. Lviv : Svit. (in Ukrainian)

12. Ziukova M.M. (2003) Oblik osnovnykh zasobiv: problemni pytannia [Accounting for fixed assets: problematic issues]. *Rehionalni perspektyvy*, vol. 10, pp. 59–61.